

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakadémia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed éven, zeneműalkotások, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel. Ugy a lap szelvényi és egyéb közlemények, mint a kiadói vattai nyilatkozatok tartoznak a társulat igazgatójához vagy utca 33. intézőnek.

Budapest, 1883. június 10.

Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Külföldre egészévre 8 ft. fél évre 4 ft.

Előzetesen a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapest, vaci utca 33. s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Karcolatok a zongora és hangverseny fejlődéséhez.

Irtá: SÁGH JÓZSEF.

Részletes és beható bűvárkodást, különösen a hangversenyek fejlődésének terén. — habár igen hálás tér volna — hiába kísért meg bárki is. A zenetörténelem legfőleg odavetőleg állíthat fel oly mozzanatokot, melyek a valószínűséggel határosak; de tulajdonképeni tényekről — főleg a mi a magyarországi hangversenyeket illeti — csak a közel múlt évtizedek engednek annyiban elmélkedni, a mennyiben a hírlapok egyes hangversenyekről, mint újdonságokról irtak.

Az angolokról az a vélemény van elterjedve, hogy a zene iránt nem bírnak fogékonysággal, pedig ott találjuk az első rendezett hangversenyeket. Londonban a 17-ik században II. Károly idejében Barister nevű karnagy, a király által szerződöttest s hegedűseivel teljes nagy zenekari hangversenyeket rendezett.

Ennél még fontosabb és a zenetörténelemben a hangverseny vállalkozás terén egyedül álló esemény az, melyet John Britton 1678-ban kezdeményezett. Ezen ember nappal szénárulással foglalkozott, vásárolt — foglalkozása közben — hangjegyeket, könyveket,

hangszereket, este meg zenélt s szorgalmasan tanulta a zeneszerzést.

Egyszerre az a gondolata támadt, hogy létesít egy hangversenytermet. Maga köré gyűjté a Londonban élő zenészeket, kikkel megbeszélve az ügyet, hozzálat az építkezéshez s rövid idő után szénraktára fölött jól rendezett hangversenyterem áll.

John Britton hangversenyei oly hirre vergődtek, hogy Londonban az első rangú művészek is siettek az ő termében hangversenyezni; maga Handel a híres orgonista, nem egyszer hallatta magát John Br. orgonáján.

Még a csodagyermek egész özöne is Angolországba sietett, művészetüket bemutatandó; köztük természetesen nem egy akadt olyan — mint nálunk napjainkban akárhány — hogy korához mérten elég jól játszik s aztán későbbi években szegre akasztja lantját és elhallgatja művészetét. Csak Mozart volt az, ki 8 éves korában szintén Londonba utazott, hol nagy tetszést aratva sietett ismét haza, hogy kettőzött szorgalommal fejlesztse művészetét.

Angolországban a Szt. Cecilia napot már a 15-ik század óta ünneplik. Zenetársulatok, hol zenekedvelők gyűltek együvé és minden városrészen voltak találhatók; majd minden házban zenéltek egyik-másik hangszeren.

Gluck Christian az „Iphigenia”,

„Armida”, „Alceste” és „Orpheus” szerzője 1746-ban lépett föl Londonban mint hangversenyző. Pedig hangszere nem volt egyéb az úgynevezett hangóránál (vizi harmonika), mely akkor nagy elterjedésnek örvendett, ma azonban csak igen ritka jelenség gyanánt fordul elő. E hangszer nem volt egyéb, mint vízzel telt poharak egymásutánja vagyis azoknak bizonyos hangrovat (skála) szerinti felosztása, melyen az ujak vagy kis pálcikák érintése által összhangzatos dallamok adattak elő. A hangóra közkedveltségét mutatja az is, hogy maga Franklin a villámhárító feltalálója sokáig gondolkodott az üveg hangszer javításán, hogy vele egyik barátja leányának, ki e hangszeren művésznő volt, kedveskedhessék.

A zene fejlesztésére vonatkozó viszonyok tehát igen kedvezők voltak Angliában. Még a zongorakészítők is itt ütek fel első tanyájukat. Már 1680-ban Tabel alapított zongora gyárat, aztán Shudi, Tabel egyik tanítványa 1732-ben már nagyszabású gyárával találkozunk, melyet 1763. körül a híres John Broadwood vett át. Az úgynevezett „Pianoforté”-kat egy német Zumppe nevezetű vitte át 1766-ban Angliába, hol e hangszerek nagy elterjedésnek örvendtek. 1767-ben az angol Bach, 1775-ben pedig Clementi játszott már ilyen hangszereken a londoni hangversenyek alkalmával, melyekről 1777-ben Mozart is

igen elismerőleg nyilatkozott. E hangszert az angol gyárosok folytonos javítások alá vették addig, míg Backers, Stodart és Bradwood „angol gépezetű” zongorák neve alatt csakugyan lényeges változású zongorákat adtak kereskedésekbe.

Nem ilyenek voltak a viszonyok Németországban, hol hangversenyekről csak a 18-ik század második felében hallunk kisebb tudósításokat. Habár itt a politikai lapok mellett szaklapok is voltak, mégis keveset foglalkoztak a hangversenyekkel. A zenei közlönyök sok egyébről írták tele a sorokat s a fontos reprodukciókat érintetlenül hagyták.

Franciaországban is igen takarékoskodtak a hangverseny tudósításokkal; tény az, hogy a 17 és 18. században Párisban nem voltak oly élénk zenei mozgalmak, mint Londonban. Franciaországban a zeneművészet közel sem volt annyira elterjedve, mint Angliában; részvétel legfőjebb dalművek iránt mutatkozott.

A zongorakészítés ujitásait figyelembe sem vették s csak akkor dobták félre a „Clavicymbel”-okat midőn Német- és Angolországban a „Forte pianok” rég divatoztak.

1768-ban Erard Sebestyén Strassburgból Párisba költözött, hol egy „Clavicymbel” gyárhoz állott be munkásnak. Itt szorgalma és ügyessége által csakhamar hírré kapott s 1777-ben már saját készítményű zongoráit — melyek javítottak voltak — adta használás végett a művészeknek.

Később testvére János is Párisba költözött s most ketten nagy gyárt nyitva, roppant hírré vergődtek. 1796-ban már nagyszabású szárnyas zongorákat, javított angol gépezet szerint készített. Ezek oly hírré emelték zongoráit, hogy 1808-ban, midőn Dussek a híres zeneszerző és művész e hangszeren hangversenyt adott, az fényes diadalokat aratott.

(Vége következik.)

Külföldi zeneélet.

A párisi „Salle Favart”-ban ismét felelevenítették Felicien Dávid „La Perle du Brésil” című operáját, melyet 1858-ban

a „Théâtre Lyrique”-ben adtak utolszor. Legelőször 1851-ben adták és pedig a nagy operában és mint Felicien Dávid első nagy zeneműve. Abban az időben ezt az operát körülbelül 150-szer adták elő nagy sikerrel és hogy e mű jelenlegi felfrissítése alkalmával — dacára annak, hogy kedvező fogadtatásban részesült — elérje a második 150-ik előadást, azt előre tudni alig lehet, és mert a zeneértő közönség izlése azóta fölötté megváltozott, alig is hihető. A fenti operát az elhunyt Cressonnois-nek egy 1 felvonásos operája előzte meg „Sante Marquis” cím alatt. Szó volt arról is, hogy a Trocadero-ban Gounod „Rédemption”-ja adassék elő a szerző személyes vezetése alatt, e terv kivitele azonban az előhaladott időny következtében elmaradt, és a jövő évré halasztatott.

Florenzben a „Politeama” színházban április 21 óta az előre kihirdetett operák és ballettek adatnak elő és pedig eddig „Norma” Bellinitől, „Rui Blas” Marchettitől és az itt még új „Sieba” ballet. A „Theatro Nuovo”-ben Branca G. „Hermosa” című új operáját hozták színre szép és megérdemelt sikerrel. Ez opera zenéje nagyon kedves és jellemzetes. Cavallacci a vakon született kitünő zongoraművész hangversenye nagy részvétellel és ritka sikerrel folyt le.

A milánói Scala színházban május 22-én Manzoni emlékeztetere Verdi requiemjét és Ponchiellinek külön e célra szerzett cantatáját adták elő. Faccio karnagy vezetése alatt. Közreműködött egy 300 tagu kar és mint magán énekesek a nők közül: Pappenheim és Falconis, a férfiak közül: Durot és Tamburlini.

Dresdában Bellini „Norma” operáját játszották 1878. óta először, mely alkalommal Bréthol asszony mint vendég lépett fel a címszerepben. Mult hó 9-én Meinke, a brémai „Stadtheater” tagja lépett fel vendégként „Martha” opera Lyonel szerepében és pedig sikerrel. Meinke fellépte szerződését céljából történt.

Prágában, Bulsz szász kamaranékes hangversenye a legnagyobb hang-

versenytermet töltötte meg előkelő és szakértő közönséggel, mely a kitünő művész előadásait gyakori tetszésnyilvánítással kísérte. A hangverseny közreműködött még egy fiatal kezdő énekesnő: Reisinger Mária kisasszony, a kit a közönség nagyon szívélyesen fogadott, továbbá dr. Procháska pianista. — Steinbach k. a. a német opera jeles tagja megvált a színházról Bucsú-felléptét egy hangversenyen tartotta, mely alkalommal fényes ovációk tárgyát képezte. Ugyancsak a német operában a mult hóban ünnepelte Moser-Steinitz asszony működésének tizedik évfordulóját. A közönség a művésznőt ez alkalommal kitüntetésekkel halmozta el, hogy tiszteletét és szeretetét bebizonyítsa. — A cseh operának egy kedvelt vendége volt a bécsi Broulik személyében, ki „A Hugenották”, „Tell Vilmos”, „Dimitri” és más operákban lépett fel nagy sikerrel.

Kölnben az ottani utolsó Heckmann-féle négyes-hangversenyen, Beethoven f-moll, Schumann A-dur és Schubert D-moll négyesin kívül még Witte-nek három darabját adták elő zongorán és gondonkán. — A vége felé járó idény egyik legérdekesebb hangversenye James Kwast zongoraművészé volt. — A „Stadtheater” mult hó 1-én fejezte be a színi idényt. Bezáratása előtt még színre hozták Spohr „Jessonda”, Weber „Oberon” operáját és Wagner „Walküre”-jét. Vendégek voltak az utolsó hetekben Trebelli asszony, Witt énekes Schwerinből, Monhaup asszony a kedvelt koloratur-énekesnő és Gura Hamburgból.

A lipcsei operában május havában a következő operák kerültek színre: „Don Juan” Mozarttól, „A bűvös vadász” Weber-től, „A windsori víg nők” Nicolaitól, „Tell Vilmos” Rossinitől, „A mesterdalnokok” és a „Tannhäuser” Wagner-től, „Templer und Jüdin” Marschner-től és „Dämon” Rubinstein-től kétszer. Ugyanott a „Gewandhaus”-ban Gura Jenő f. hó 3-án egy reggélyt rendezett, melyen öt Löwe-féle ballada adatott elő és pedig „Archibald Douglas”, „Tom der Reiner”, „Az anya szelleme”, „Menyegzői dal” és „Kis háztartás”. Előadott még Sacher dalcyklusa és 5 dal a „Hameln patkányfogó”-ból.

T Á R C A.

Lieban Gyula

I.

Mult cikkemben jeleztem volt, hogy Lieban Gyuláról, ki mint a Wagner-színház tagja távozott nálunk, bővebben fogok megemlékezni: örömmel váltam be tett ígéretemet, mert reményem, hogy t. olvasóim szintén fognak érdeklődni oly művészi egyéniség iránt, mint Lieban úr. Ifjusága dacára ugyanis már annyi változatosságon ment keresztül, élete oly tartalomdús, mondhatnám tanulságos, hogy szerény véleményem szerint, senki sem fog nehezeltetni, ha az említett művészszel a következőkben közelebbről foglalkozom.

Lieban 1858. febr. 19. Lundenburgban Morvaországban született. Már zsenge ifjuságában — még alig volt hat éves — mutatkozott a gyermek nagy tehetsége oly annyira, hogy ottani zenei körökben csodagyermekként bámulták. Apja, ki zsidó kántor volt, felismerve gyermekének nagy talentumát, hegedűoktatásban részesítette. minek folytán már 11

éves korában föllépett szülővárosában, és nagy sikert aratott. De e siker csak arra szolgált, hogy a természetnél fogva már ugy is nagyon kalandosan inclinált gyermekben még inkább táplálja e tulajdonságot. Alig volt 13 éves, midőn könnyelműen egy escamoteurhoz esatlakozott és avval utazott. Sorsa úgy akarta, hogy cigányok közé kerüljön. Ezekkel Budapestre jött, hol mindenféle harmadrendű nyilvános helyiségekben rángatta hegedűjét, hogy csak némiképp megélhessen. Itt élte le legkeserűbb napjait mindaddig, míg egy könyöröltes nagybátyja, kívül véletlenül találkozott, vissza nem vezette szüleihez.

Midőn Lieban a cigányoktól megszabadult, először szüleihez, azután Bécsbe ment, hol a conservatoriumban éneken képezteté ki magát. Kiképzetése után különféle színházakban mint karénekes volt alkalmazva, majd Strausz Ede zenekarában játszott, míg végre sikerült neki a „Theater an der Wien”-ben már mint solista alkalmazást nyerni. Kélemes baritonja, mely külmben lyrikus tenorra fejlődött ki, utat nyitott neki bécsi előkelő körökbe, hol Neumann, akkor még lipcsei igazgató is hallotta és azonnal társulatához szerződtette. Itt tartózkodott négy évig, a tourné kezdetéig; ekkor sem hagyta el Neumannt és a körútban mindenütt a legjelkesebb ovatókban részesítették a derék művészt. Az első Wagner-cyclus tudvalevőleg Berlinben volt, hol annyira megtetszett,

hogy Hülsen báró az udvari opera főintendánsa kitünő feltételek mellett szerződtette. Lieban hangja éreos, erős és rendkívül kellemes timbrevel bír; énekében tökéletes iskolázottságot, finom nuaneirozást és a legtisztább kiejtést találjuk. Előadása elegáns, míg játéka kitünőnek mondható. Legjobb és egyuttal fényes szerepe a „Mime” Siegfriedben, melyet esodálatra méltóan és Wagner intencióinak teljesen megfelelően (mert Wagner maga tanulta be vele e szerepet) ábrázol. A Bayreuthben volt külföldi műtészek mind-megannyian megegyeznek abban, hogy Lieban „Mime”-vel felülmúlja Schlossert, ki e szerepet ott creálta. Budapesten is mindjárt első fellépte alkalmával meghódította a közönséget, mely sürű zajos tapssal tünteté ki. Meg vagyunk győződve, hogy Lieban kellemes emléket vitt el Budapestről, hol egykor annyit szenvedett. Örömmel nyújtjuk a kitünő művésznek a pálmát és örömet citaljuk itt azon szelleműs mondatot, melyet a híres Linda Pál irt Lieban naplójába: „Dem Mime flicht die Nachwelt keine Kränze, drum thut's der Redacteur der „Gegenwart.” Prosit

FRIEDMANN LAJOS.

Egy híres Wagner-énekeső.

Reicher-Kindermann Hedvig, a Wagner-színház kitűnő primadonnája a múlt szombaton reggeli 7 órakor Triestben meghalt.

A korán elhunyt művésznő a Kindermann német művészcsaládból származik, melynek köréből már oly sok csillag tűnt fel a színművészet egén. 1853. június 10-én született. Atyja Kindermann Ágost bajor kamaraénekes már korán felfedezte gyermekében a nagy zenei tehetséget és a színpadnak szánta. Vezetése alatt kezdte meg s fejezte be 18 éves korában tanulmányait. Hedvig a müncheni udvari színpadon kezdte meg mindvégig fényes sikerekben gazdag működését és Triestben a „Polyteama” színházban vágta el diadalmas művésztűzját a — halál.

A kitűnő művésznő a legjelentékenyebb Wagner-énekesnők egyike volt. Mikor Neumann Angeló társulata Berlinből távozni akart, a művésznő, látnoki előérzetében kijelentette az impressárió előtt, hogy egészségi állapota nem engedi meg miszerint Berlint elhagyja, és a körutat folytassa. Ennek következtében a társulatot fel kellett volna oszlatni, mert az előadások folytatására a jeles művésznő nélkül gondolni sem lehetett. Ennélfogva a zene- és énekkar egy küldöttsége tisztelgett a művésznőnél és felkérte, hogy ne hagyja el a társulatot, mert különben több mint 100 család existenciája van veszélyeztetve. Az akkor már beteg művésznő inkább hallgatott jó szívére mint a józan ész szavára és megmaradt a társulatnál.

Úgy látszik, hogy a művésznőnek sejtelmé volt a bekövetkezendőkről, mert egy nappal Berlinből való elutazása után többek közt a következőket írta egy berlini lap munkatársának: „Óh, ha csak már ismét Berlinben volnék! Ha csak mindig köztetek maradhatnék, köztetek, kiket annyira megkedveltem. Ki tudja, látom-e még egyszer Berlint? — És ki tudja, ha viszontlátom is, hogy oly boldognak fogom-e magamat érezni, mint most utolsó ott létem alkalmával? Mert isten tudja... a szerencse sohasem kedvezett nekem állandóan...”

Mint hírlik a rákbetegség vetett oly korán véget a művésznő életének; de minden, ami az elhunyt művésznő állapotára vonatkozik, határozottan ellentmond e feltevésnek. A beesett arcvonások, az ijesztő lesóványodás és az a sajátságos halványság, mely a szürkeség nuance-ával bír, már messziről elárulta a páciens állapotát. Minden jel e betegsége mutató, de bármily veszélyes is volt még sem ennek, hanem egy hashártyalobbnak esett a művésznő áldozatul.

A túleröltetés az olasz körút alkalmával, az vetette el sulyos betegségének csiráját. Betegen, összetörve érkezett Kindermann Hedvig május hó 17-én Triestbe, a hol a „Hotel de la ville”-ba szállt. Másnap Erda szerepét játszotta „Rheingold”-ban. A közönséget a szó szoros értelmében felvillanyozta az a jelenet, mikor az utolsó előtti jelenetben a színpad elsötétedett és Erda nemes alakja tűnt elő énekelve:

„Höre! Höre! Höre!
Alles, was ist, endet!
Ein düsterer Tag
Dämmert uns auf...”

„Alles, was ist, endet!” minden a mi van, múlik!... És ő, a ki ezt énekelte, talán érezte is, hogy egy szomorú nap fog felvirradni, melyen a hang aranya el-

olvad, a szív, mely oly forrón érzett, megtörik és aztán „Mindén, a mi van múlik”, — örökre.... A túleröltetéstől kimerülve és kínos fájdalomtól gyötörve eszméletlenül rogtott össze a művésznő, a kulisszák mögött a felvonás végén. A szállodába vitték, hogy gondos gyógykezelés következtében már harmadnap annyira egészségesnek érezte magát, hogy az orvosok határozott tilalma dacára a „Götterdämmerung” Walküre szerepét átvette.

És azt a diadalt, melyet a művésznő május 21-én a „Polyteama” színházban aratott, életével fizette meg.

„Heilige Götter!
Himmelsche Lenker!
Raunet ihr dies
In Euerm Rath?
Lehrt ihr mich Leiden
Wie keiner sie litt?
Schuft ihr mir Schmerzen
Wie nie sie gescherzt?”

Igy énekelte a legnagyobb kinok közepe, feljajduló hanggal, és igaz volt a mit énekelte, mert érezte, hogy minden hanggal egy darab élet illan el tőle....

A társulat elhagyta Triestet, a művésznőt betegesen hagyva vissza a szállodában. Az orvosok csakhamar belátták, hogy tudományok tehetetlen e betegséggel szemben.

Az utolsó pillanatig eszméletnél volt. Az utolsó éjjelen még felült a szerencsétlen művésznő ágyában és avval a kérdéssel fordult a már napok óta ágyánál virrasztó szállodatulajdonosnéhoz, hogy igaz-e, miszerint neki meg kell halni?

Reggel 7 órakor kiszivedett....

Temetése nagy részvétel mellett ment végbe. A halottas kocsi koszorúkkal volt tele; ezeket küldték: Neumann impressárió, Seidel karnagy, a Wagner-színház tagjai, a zenekar, a „Polyteama” színház igazgatósága, Lutteroth főkonzul, Salem-d'Angery asszony; a Schiller-egylet stb. Nyugodjék békében!

Beethoveniána.

(Folytatás.)

Áttérek a Deiters könyvecskéjére Deiters a Thayeri nagy Beethoven Biográfiának a fordítója, mint ilyen könyvében is leginkább Thayer után indul, sőt mondhatnám annak kivonatát adja; mellette még Nottebohmot nevezi meg, mint ki a mintaszerű, a legpontosabb technikai ismeretekre alapított vizsgálódásaiban Beethoven tanulmányait s komponálásának egész módját ösmerteti meg s így a mester művészeti méltatását a legbiztosabb alapra fekteti.

„E két férfi vizsgálódásaira” mondja tovább „kell mindenkinek támaszkodnia, a ki Beethovenról tiszta fogalmat akar magának szerezní; a nevezett források tekintetben nem vétele az ok, hogy még mindig léteznek tévedések.” — A biográfia már csak szűk kereténél fogva is, csak az életrajzi adatokra támaszkodik.

Ösmerteti a honi viszonyokat, hol Beethoven gyermekkorát élte le; továbbá az első bécsi éveket. A könyv folyamán megtaláljuk a Thayeri irományokat; Beethoven viszonyát testvéreire János és Károlyhoz. Érdekesek a Beethoven szerelmeire vonatkozó megjegyzések.

Beethoven nem volt idegen Ámor adományait élvezni s bécsi tartózkodásának első idejében Wegeler szerint ism-

telve csinált „hódításokat” melyek még némely Adonisoknak is, ha nem épen lehetetlenek, de igen nehezek lettek volna. A Guicciardi Julia grófnővel viszonyát így adja Deiters tömörítve: „Komolyabb volt viszonya az ifju Guicciardi grófnőhöz, ki mint 16 éves leány, 1800-ban jött atyjával Bécsbe, ki udvari tanácsos volt a cseh kancelláriánál. Beethoven a fiatal leány zongora-mestere lön s így támadt az egymás iránti vonzalom, mely a leány részéről erősebb volt, mint a férfiunál; mindenesetre azonban mind a két félnél azon ohajra vezetett, hogy egybekeljenek. Az atya tilalma azonban valószínűleg megakadályozta a terv kivitelét; az ifju hölgy 1803-ban Gallenberg gróf neje lett s férjével Olaszhonba utazott. Nekí ajánlotta Beethoven a Cis-moll Sonatát, melynek eleinte lágyan fájdalmas, aztán nyughatatlanul szenvedélyes hangjainál, melyet a sentimentalis Beethoven játékosnó „Mondschein Sonatának” nevez, bizonyára nem egy rapszodikus fő kiszínezi magának a szerencsétlen szerelmes képét. Beethoven e Sonatát nem valami nagyra becsülte; s a szerencsétlenül szerelmes képe ez esetben nem valami nagyon illik a mesterre, ki közvetlenül a katasztrófa után írta az „Eroica” symphoniát. Hát bizony a tények ilyen száraz állása, aligha van inyére azoknak a regénygyártóknak, kik Beethoven e szerelmi tényét szeretik oly érzékenyen kiszínezní.

A könyv további folyamában megtaláljuk mind a Thayeri vívmányokat, melyek legnevezetesebbike bizonyára azon thesis, hogy az általánosán ösmert s kedvelt „Guicciardi levelek” nem is a Guicciardi grófnőhöz voltak intézve.

De nem részletezhetem itt a kis könyv tartalmát, áttérek oda, hol 1810-ban a Thayeri nagy biográfia megszakad s hol a következő jegyzetet találok: „Ezen utolsó periodusban a szerző a hozzáférhető literaturai segédanyagok közül még egyes nagy közönségre érdemes közleményeket használhatott A. W. Thayer-től. (50. oldal.) Ezen részből mint a legérdekesebbet kivesszem azt, mi Deiters 9-ik Simphoniáról mond. Miután elbeszéli a symphonia keletkezését s megírását így folytatja: (57. lap.) „Azon kísérlet elől, hogy a zene-literaturában egyedül álló mű analízisét s méltatását adjuk itt is ki kell térnünk. Mégis nem mellőzhetjük, hogy ide ne igassuk a felejtethetetlen Jahn Ottó szavait, ki éltében bizonyára a legmélyebb Beethoven ösmérő volt. „Ezen csodálatos mű” írja az 1850-iki alsó-rajnai zeneünnepély programmjának bevezetésében, „oly mérvben kinyomata a művész individualitásának, minő a művészetben ritka s távol attól, hogy a más művészi produktumokra alkalmazott mértéket adván, ezen symphonia egyedül áll s mértékét önnön magában bírja

Resultatuma egy hosszú, szenvedésekkel telt, s folytonos törekvésekben a legnemesebb és legmagasabb elérésére eltölt életnek; csak az értheti egészen, a ki ez életet teljesen ösméri s belsőleg átélte. Mert mint a művész iránti csodálatunk, ki legmélyebb fájdalmát így átszellemíteni tudja, hogy nemcsak a saját, de a mások szívében is morális tisztulást képes előidézni, megindulással vegyül, mit a szenvedő ember költ föl, úgy az igazi megértése is e műalkotásnak csak saját nehéz fájdalmainkon szereshető meg. Emlékeztet itt Beethoven szép végrendeletére 1802-ből, ahol a tiszta öröm utáni vágy oly hatalmas erővel tör ki. Ezen hangulat, sok szenvedés és nehéz sors által csak még fokozva, uralja egész

életét. Ennek legmélyebb s legnagyobb-szerűbb kifejezése a 9-ik symphonia. Látjuk mint veszi föl a harcot, egy energikus akarat, minden erejével, elhatározásával, a kétségbeesés ellen, mint menekül, hogy magát megmentse, a humorhoz, s mint hajlik a magasabb kéz alá a jámbor megadás s resignatioval, mely őt mint egy gloria környezi. De újra fölkel s még hangosabban s erősebben a vihar a bensőben, s a mi vigaszt hozott számára, azt elnyelik a növekvő hullámok; hatalmasan tör ki a vágy az öröm után s amint a bűvös szó elhangzik, akkor kitör a folyam s föl-tartóztatlanul hullámozik.

(Vége köv.)

A népszínház Bécsben.

A népszínház tagjai tudvalegőleg f. hó 1-én egy havi vendégszereplésre Bécsbe utaztak. Előadták többek közt a „Piros bugyelláris“-t, a „Tót leány“-t, a „Kornevillei harangok“-at, a „Kertészleány“-t, stb. Eddigi vendégszereplésük a következőleg összegezhető: 25 foknyi hőség, mérsékelt látogatott ház, de óriási lelkesedés, dagadt tapsoló tenyerek, virágzápor és tökéletes diadal, mely utóbbi kettőből különösen Blaha Lujza és Vidorinak jutott ki.

A bécsi sajtó egyhangulag nemcsak dicsérőleg, hanem lelkesedve ír művésztársulatunkról, dicséri a tagokat egyenkint és együtt, kiemeli a kitünő összjátékot, Blahánét az egéki emeli és egészen el van bájolva.

De a lólab mégis kikandikál, a menyinyiben a német sógor mindezen magasztalások dacára sem tudja elfojtani irigységét, és Blahánéra erővel rá akarja fogni, hogy német származású és nyíltan kimondja, hogy jobban szeretné állandóan Bécsben látni.

Bécsi tudósítónk lapunk jövő számában behatóan fog foglalkozni a társulat bécsi működésével, addig azonban ide ígátjuk kivonatban a „P. N.“ következő tudósítását:

„Blaha Lujza az „Arany bárány“-ban lakik, a Wiedenen. Ez a színészek főfészke. Itt van szállva az igazgató is. A többiek is mind a Wiedenen, a színház körül laknak, többnyire magánlakásokban. Hegyi Aranka, Rákosi Szidi és Csepreginé asszony együtt laknak a Margarethen-Strasse 6. sz. alatti házban, Tilgner magyar szobrásznál. Igen szép, kényelmes lakásuk van, mennyezetes ágyakkal, szőnyegekkal, magas tükrökkel stb. Csak Pálmai Ilka ment a belvárosba, a „Grand Hotel“-ben bérelt szállást. Az első emeleten gyönyörű lakása van, külön fogadó szobával, szalonnal, zongorateremmel, hálószobával, stb.

A rendőrséggel meg volt akadva a népszínház, a miért a „Kertészleány“-t alig lehetett előadni. A rendőség mindenbe beleüti az orrát, az erkölcs megővésének leple alatt. A napokban például egy pápaszemes, iszonyu vatermörderes ur arról értesítette az igazgatót, hogy addig a „Tót leány“-t nem adhatják elő, míg a k. k. Sicherheits-Behörde előtt kosztüm-próbát nem tartanak belőle. Meg akarják vizsgálni, nem nagyon rövidke-e a jelmezek. „Mert a bécsi nép erkölcsös, a bécsi nép valláserkölcsi érzelmeit sérteni nem szabad!“ A próba torturája alól csak Blaha Lujza és Rákosi Szidi asszonyokat mentették fel.

Hanem mind e kellemetlenségek után bő kárpótlást nyújtott az első előadás. A „Piros bugyelláris“-t adták. A színház nem télt ugyan meg egészen, de csak néhány páholy és pad sor volt üres. A karzatokat magyar huszárok és cseh szeretők foglalták el, a páholyokat és a földszintet igen díszes közönség töltötte meg. Kállay és Szögyény is kerestek jegyeket, de nem kaptak. A fő-

számvevőszéktől ott volt Tóth Vilmos elnök, a közös külügyminiszteriumtól pedig számos hivatalnok. Mikor a függöny felgördült, két percig tartó tüntető tapsokkal fogadták a kart, melynek a csárdást újra ismételnie kellett. Tapsal fogadták Vidort, kinek szép hangja méltó feltűnést keltett. A tapsok azonban csak akkor törtek ki igazában, mikor Blaha Lujza asszony a színpadra lépett. A lelkes éljenzéseknek, tapsoknak alig lett vége-hossza, az egész ház egy kéz, egy szív volt. A karmester már háromszor megadta a jelt a zene megkezdésére, de a hegedű hangját túldörögte a tapsvihár és éljenzés“, stb.

Hazai hírek.

Legújabb megjelenés!

A „Harmonia“ társulat kiadásában megjelent: „A fütty“ népszínművének összes eredeti dalai, szerző Serly Lajos. 1. szám: Sűrűsötét rengetegben, 2. sz. Megizenem a rózsámnak, 3. sz. Csalogató dal, 4. sz. Nekem is van egy csillagom, 5. sz. Kertemben ablakom alatt, 6. sz. Egy életem, egy szívem, egy szerelmem, 7. sz. Arom—arom, 8. Nem dalol a fülemüle. Ára 1 frt 50 kr.

* Halmi Ferenc a magyar színpad egyik büszkesége meghalt. Fájdalmas viszhangot kelt ez a hír mindenütt. A kiváló művésznek sok csodálója s a szeretetreméltó barátoknak sok könnyezője van. A vidám férfiről senki se hitte, hogy olyan hamar útjába áll dicsőséggel tele pályájának a halál. Megfeszített szorgalommal tanult. Mint a Daudet aranygyu embere, ki könnyen dobálja fejének kincsét, úgy osztott, pazarolt a maga művészetének kincses házából élvezetet a közönségre Halmi, míg aztán az élet sem maradt meg neki. Párisban járt tanulmányuton; dolgozott, tanult és a legmegfeszítettebb nyugalommal a gondjára bízott szerep minden szava iránt értékesítette talentumait, emésztve vele az egészségét. Beteg lett. Külföldi tudósokat és fordókat keresett fel, enyhülést találandó. Szenvedélye nem hagyta sokáig pihenni. Visszatért Budapestre s még a késő ősön Zolának az Assomoirjában játszta a delirium tremens-től ördögüncrre jutott Coupont. A sajtó a legnagyobb elismerés hangja mellett is tiltakozott, hogy nemzeti művészetünkre drága egészségét, a népszínház deszkáin kockáztassa ez idegrázó szerepekben. Ismét beteg lett. Az orvosok enyhe égljat ajánltak. Elment San-Remóba. Szív-reható leveleket írt barátjaihoz, melyben családjához s a színpadhoz való vágyáról beszél, mely jobban emészt, mint kórja. Már csendes ember, vasárnap délután 3 órákor nagy közönség részvetele mellett temették. A halotti szertartást Kanovics Béla józsefvárosi plébános végezte. Pálmai László pedig a sir fölött tartott bucsúbeszédet. Az elhunyt lelki üdvéért szintén nagy részvét mellett, másnap délelőtt a Ferenciek templomában mutatott be a szent mise.

Helyreigazítás. Multheti „Wagner Richard színház budapesti vendégszereplése“ című cikkünkben a következő zavaró sajtóhírek, illetőleg kihagyások fordultak elő: a 2-ik oldal 2-ik hasábjának 5-ik bekezdésének 12-ik sorában „a recitativ“ helyett legyen „a nagyon gyakori recitativ“, továbbá ugyane-

hasáb legutolsó bekezdésének végső sorai így legyenek: „az ensemblek közül legjobban tetszettek a „Terzett der Rheintöchter“ a Götterdämmerungból, továbbá a híres ges-dur ötös a „Mesterdalmokok“-ból, melynek világnak becsíjtásáért“ stb. — Végtere a 2-ik oldal 3-ik hasáb 2-ik bekezdésének 15-ik sorában „a mély fájdalom kínjait“ helyett „a mély fájdalom húrjait“ olvasandó.

A „nagyszabeni magyar dalkör“ e hó 9-én, szombaton a „római császár“ redoute termében tartotta meg ez évi II. rendez, zárt-körü dalestélyét. Az erdekes műsor a következőkből állott: 1. „Népdalegyveleg“, férfikar, Zimay-tól. 2. „Bájléleneti kardal“, (Guzmann Johanna dalműből), vegyes kar, Verdi G-től. 3. „Galop di Bravoura“, Golde A-tól, zongorán előadta Kárlitzky Anna k. a. 4. „Kettős“ (Lammermoori Lucából), előadták Putkovszkyne ú. a. és Thomand J. ú. 5. „Népdalegyveleg“, vegyes kar, dr. Boros G-től. 6. „Csatadal“, férfikar, Mihálovichtól.

* A „budai dalárda“ f. hó 9-én, szombaton esti 8 órákor a vízvárosi „Fácán“ kertihelyiségében Schweida Rezső egyleti karmester igazgatása alatt és a 86. sz. „Stubenrauch“ nevű gyalogsorezred teljes zenekarának Hayek Ignác karmester vezetése alatti közreműködése mellett dal- és zeneestélyt tartott, melynek lefolyásáról lapunk jövő száma kimerítő tudósítást fog közölni.

* A kolozsvári dalkör jun. 2-án (szombaton) rendezett dalestélye egyike volt az idény legsikerültebb mulatságainak. Nem gyújtjuk a dolgot, ha a jelenvoltak számát 3-400-ra tesszük. A szoros értelemben vett mulatságot a dalkör szabatosan előadott 5 darabja előzte meg, melyek közül különösen a Lányi Ernő karnagy „Eredeti népdalai“ és Mendelssohn „Keleti borsdal“-a sikerültek.

* Valentin Lajos, magyar tenorista most Berlinben időzik. Valentin előbb Lipcsében volt az ottani operához szerződötve, de megvált, mert ha a kritika egyhangulag el is ismerte, hogy érces csengésű hanganyaggyal rendelkezik, s hogy úgy az éneklesben, mint játékban alig hagy kivanni valót, de magyar volta nem volt elonyos ráneve a németek szemében. Most Berlinbe jött s itt szorgalmasan folytatja tanulmányait; Hannoverbe is hívják az udvari operához kedvező feltételek mellett, Königsbergbe is kapott meghívót. Még nem bizonyos, hogy melyik meghívásnak enged; a nemzeti színház igazgatója is, hír szerint, meghívta néhány vendégföllépésre, még pedig szerződési cézzal. Valószínűleg Faust és Edgardo (Lucia-ban) szerepeiben fog föllépni.

* A debreceni dalegyület, e partolásra méltó és igyekvő egylet múlt vasárnap este tartotta meg estélyét a „Bika“ vendéglő udvarán. Az udvar zsufolásig megtelt. A dalegyület szokott szabatosággal adta elő dalait; nagy hatást gyakorolt kivált az újonnan betanult Schubert-tele „Sajkadal“, melyet zenekar-kísérettel az egyesület karmestere látott el.

* Az esztergomi „Zenei kör“ e hó 2-án saját helyiségében sikerült hangversenyt rendezett Takács Imre zeneigazgató vezetése alatt. Előadattak: I. Ruy Blas nyitány, II. Chopin Valse: előadta Kuzmich Etelka k. a., III. Reinberger négyese, előadták: Palásthy növérkek, IV. Chopin Fantaise Impromptu: előadta Handinger Katinka k. a., V. Beethoven Sonata: előadta Rónay Gizella k. a., VI. Mozart Simphonia: előadta Takács Olga k. a. és Takács Imre ur. VII. Regatta Veneziana Lisztől: előadták Handinger Katinka k. a., VIII. Dalok: előadta Palásthy növ. IX. Mendelssohn Nyár-éjjalom: előadta Zinnerné urhölgy és Spalek Mariska k. a., X. Chopin Valse, zenekar által.

XI. Anber: Portici néma nyitánya, előadta a zenekar. Az érdekes műsor minden egyes pontját tapsvihár követte.

* **Morvay (Morello) Béla** Flórencben lakó operaénekes hazánkba a legkedveltebb flórenci bassisták egyike, néhány napi tartózkodásra Budapestre jött. A művész innen Bécsbe, továbbá Münchenbe és Berlinbe utazik és azután visszatér Olaszországba, a hol már 6 év óta tartózkodik állandóan.

* **A sugáruti dalmúszínházban** már mindenütt megkezdtek a falak díszítési munkálatait és a festőművészek számára szolgáló állványokat is felállították. A művészek közül Vastagh György, ki már az összes vázlatokat befejezte — e hó közepe táján fogja megkezdni a munkálatokat. Lotz Károly, ki jelenleg Olaszországban tesz tanulmányokat, a napokban visszaérkezik Budapestre és szintén rögtön hozzáfog a festmények elkészítéséhez. — Feszty Árpád csak e hó vége felé vagy a jövő hó elején kezdi meg a munkát, miután tárgya hosszabb tanulmányozást és Olaszországban való tartózkodást igényel. Aggházy Gyula már benyújtotta tervvázlatát az építő bizottsághoz, melyeket az elfogadott.

* **A pécsi dalárda** közelebből művészeti körutra indul Németországba és Svájcba. Ohajjuk, hogy külföldi szereplését is olyan siker koronázza, mint eddigi működését benn a hazában. A pécsi dalárda 1868-ban Debrecenben, 1874-ben Kolozsvárott, 1882-ben ismét Debrecenben, tehát háromszor az első díjat, 1872-ben Nagyváradon a második díjat nyerte a dalárda-versenyen. Ilyen előzmények után teljes megnagyvással tekinthetünk nagyszabású vállalkozásá elé, és meg lehetünk győződve, hogy a derék dalegylet a külföldön is becsületet fog szerezni a magyar dalnak. Az utazási költségek fedezésére Fazekas Sándor úr, baranyamegyei földbirtokos a legkedvezőbb feltételek mellett három ezer forintot előlegezett a dalárdának; azonkívül a zászlónya, öv. Maláth Györgyné 100 fittal. Pranda Gusztáv b. pedig 200 fittal járult a nemes célhoz.

* **Az Eszterházy-képtár** egyes terméiben már elhelyezték azokat a mutató és magyarázó táblákat, melyek a katalógus beszerzését nélkülözhetővé teszik. Egyelőre minden termében csak egy-egy ily táblát helyeznek el, míg, ha az intézkedés célszerűsége bebizonyul és a képtár látogatása növekedni fog, a magyarázó táblák is szaporítani fognak. Katalógus azonban ez intézkedés dacára is lesz kapható.

* **A nemzeti színház villamos világitásának** berendezési munkálatait 3 hét alatt teljesen befejezik és akkor rögtön megtartják a világitási kísérleteket. A színház hátsó részénél, a föld alatt elvonuló tágas helyiség két részből áll. Az egyikben, mely mintegy 14 m. hosszú, 8 m. széles és 6 m. mély, két egyenként 50 lóerjű gőzgép és 5 dynamo-elektromos gép állítatik fel, melyeknek mindegyike 200—200 Swan-féle villamos lámpának fogja a villamosságot szolgáltatni és pedig 10 huzalon vagyis 20 sodronyon át. A másik helyiség mintegy 8 négyszögletes nagyságú és ugyanolyan mély. Itt állítják fel a gőzgépekhez szükséges és azokkal összekötöttesben álló két óriási gőzkazánt, melyek ismét a gőzt egy több öl hosszú földalatti csatornán át a színház hátsó oldalán álló és 5 emeletnyi magasságú kéménybe bocsátják. A színház nézőterét, színpadát és egyéb mellékhelyiségeit 1000 Swan-féle lámpa fogja megvilágítani.

* **760 magyar népdal zongorára.** A „Magyar Dal-Album”-ból, mely a magyar népdalok egyetlen folyamatban lévő, zongorára alkalmazott egyetemes gyűjteménye, megjelent a IV-ik kötet 8-ik füzeté is a 741—760. számú, következő dallamokkal: 1. Még

a buza ki sem hánytja a fejét 2. Még azt mondják: nem illik a tánc. 3. Mély a Tiszának a széle. 4. Mi az oka, hogy nem szeretsz. 5. Micsoda madár a pillangó? 6. Miért szomorkodol babám? 7. Minden falu édes hazám. 8. Mit akarsz te kutyá fajtá! 9. Mit buszulsz kenyeres. 10. Mit ér a bokréta kalap? 11. Mit tehetsz én róla, hogy szerelmes vagyok. 12. Most két hete, vagy három. 13. Nem bánom, hogy parasztnak születtem. 14. Nem eszem én apám, anyám kenyerét. 15. Nem iszom bort, csak a szőlő levét. 16. Nem messze van Nagy-Károlytól... 17. Nem voltam én itthon. 18. Nincsen kedvem, nincsen... 19. Nyilni kezd már az ibolya. 20. Oh kedves ház büszke lánya. — A „Magyar Dal-Album” IV. köteté ismét 10 havi füzetben jelenik meg és pedig 200 dallamtartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr., félfévre: 5 füzetre 90. kr. Egyes füzet ára 25 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Előfizetések legelőszérűbben postautalványon a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

Külföldi hírek.

Egy színész kalandjai.

Verdier Lucia k. a., a bécsi „An der Wien”-színház operette-énekesnője mult szombaton Bécsből rendőri fedezet alatt utazott haza Berlinbe, mamájához. Tanulságos történet ez fiatal színésznőkre és öreg színigazgatókra nézve egyaránt.

Wolf, pozsonyi színigazgató társulatával Bukarestbe készülvén, Verdier kisasszonyt is szerződtette és 600 frank előleget adott neki. Időközben azonban a híres művésznő megbánta a dolgot, nyilván félt a bukaresti levegőtől. Elment tehát egy bécsi ügyvédhez és azt kérdezte tőle, hogyan szeghetné meg „törvényesen” szerződését.

Az ügyvéd a szeméből kiolvasta, hogy még kiskoru és résztvevő hangon így szolt: „Olyan fiatal, és már is Bukarestbe szerződött!” Kitanította a kis művésznőt, hogy a szerződés érvénytelen, ha a „mama” megtagadja beleegyezését. Az okos kis Lucia még aznap megtáviratoztatta magának mamájától, hogy nem szabad Bukarestbe menni, és mint engedelmes gyermek felbontottnak nyilvánította a szerződést, habár a 600 frankból 40-et már kiadott — trikotra. Ezt azonban csakhamar megtérítette.

Az igazgató dühöngött, fenyegetőzött, minden szállóban kerestette a szökevényt, hogy erőszakkal magával vigye Romániába. Verdier k. a. tehát kénytelen volt a rendőség oltalmát kikérni, hogy elutazhassék. Négy rendőrt adott melléje, azonkívül az éjszaki vas-pálya indulóházában is elhelyeztek egy szakasz rendőrt. Wolf erről értesülvén, kissé megdöbbent és most kérésre fogta a dolgot. Igért dupla gázsit, két jutalomjátékot, hat-hat babékoszorúval és hódolati költeményekkel, — mindez nem használt. Verdier k. a. szombaton elutazott mamájához.

Tanulság: Kiskoru színésznőkkel nem szabad szerződést kötni — g y a m h a t ó s á g i j ó v á h a g y á s n é l k ü l.

* **Wehle Károly zeneszerző** halálát jelentik Párisból. Wehle 1825-ben Prágában született. Szülői kereskedőnek szánták, de ő már 1848-ban a művészi pályára lépett és Lipseben, Moscheles-nél képezte ki magát zongoraművészek és zeneszerzőnek. 1858-ban művészi körutra indult. Bejárta Oroszországot, Indiát, Batáviát, sőt Ausztráliát, Új-Zeelandot, a Sandwich-szigeteket és Kaliforniát. Mint zeneszerző leginkább szalondarabjairól ismeretes. 1871 óta állandóan Párisban lakott s ott érte őt a halál e hó 2-án.

* **Nilsen Krisztina** egy amerikai lap jelentése szerint emlékiratait készítteti megírni, melyek a „North-American Review”-ben fognak megjelenni.

* **Hol nyaralnak a kiválóbb zeneművészek.** Liszt Ferenc Weimarban fogja tölteni a nyár legnagyobb részét; Joachim egyelőre Berlinben marad; Rubinstein Antal már péterhofti (Oroszország) villájában telepedett le és „Sulamith”-jával foglalkozik; Bülow egészségének helyreállítása végett a Pyrenaeekbe utazott; Brahms, mint rendesen, Ischlben tölti a nyarat; Sarasate hazájának, Spanyolországban egyik tengeri fűrdőjében fog időtöltést keresni; Richter János még Londonban időz, azután Bécs környékén szándékozik hűsülni; Saint-Saëns már visszatért Algirből és, őszig Párisban marad, azután tengeri fűrdőbe megy; Sauret Emil Berlinben, Popper Prága mellett, Menter Zsófia München környékén, Planté Páris mellett Passyban nyaral.

* **A párisi „Porte-Saint-Martin” színházban** mult szombaton föllevenítették a „Faridondaine”-t, Dupeuty és Bourger öt felvonásos drámáját, melyet ugyanott az ötvenes években adtak. A darab a vaudeville-dramák műfajához tartozik. Groot a drámai zenét, Adam Adolf a vaudeville-zenét írta hozzá. Faridondaine-nak neveztek egy vincennesi fiatal leányt, ki a kávéházi hangversenyekben feltűnt esinos hangjával és azon a ponton áll, hogy bejusson az olasz operához, a midőn szerelmi viszonya következtében néhány hónapra kénytelen félbeszakítani működését. Gyermekeit elrabolják, és ő erre megőrül. Örültségében folytonosan régi kávéházi dalait énekl, míg végre megtalálja gyermekeit és észre tér. — A közönség ezuttal közönyösen fogadta a régi darabot.

* **Ponchielli „La Gioconda”** című operája mult esütörtökön került először színpadra a londoni „Covent-garden”-színházban, és teljes sikert aratott.

* **„Rip-Van-Wickle”** Planquette operetteje, Londonban már 200 előadást ért, és még mindig oly nagy vonzerőt gyakorol, hogy biztosan számíthat még néhány száz előadásra.

* **Bayreuthból** jelentik, hogy már megérkezett Brandt Frigyes, a „Parsifal” előadásaira teendő előkészületek vezetésé végett. A jelenetkezés tekintetében nevezetes módosulást fog szenvedni az első felvonás és a két vándordíszlet.

* **A paduai „Teatro-Nuovo”** a jelenleg folyó tatarozási munkálatok befejezése után „Theatro-Verdi” nevet kap.

* **A 18 éves zeneszerző** Spinelli operáját hozták színpadra Rómában és pedig szép sikerrel, a mű címe: Il Carnevale di Piripicchio.

* **Egy párisi színház** társulat. Londonban Curtois Pal egy új komikus operáját akarja színpadra hozni. Az opera címe magyarra fordítva annyit tesz, hogy „Dinamit kisasszony.”

* **Trelli asszony** a frankfurti „Stadttheater”-ben rendkívüli sikert aratott „Carmen” operában.

* **Rubinstein** útjában Szent-Pétervár felé néhány napig Lipseben tartózkodott és jelen volt „A daemon” című operájának előadásánál.

* **New-Yorkból** írják, Geistinger asszony a jövő idényben ismét oda utazik és a „Thalia” színházban fog vendégszerepelni.

* **La** Ez a címe a legújabb párisi új-donságnak. E furesa címnek furesa története van. A párisi „Bouffes du Nord” nemrég „La Prostituée” cím alatt egy darabot akart előadni, a cenzura azonban megtiltotta e címet, a darab tehát csak így van hirdetve a színlapon: „La”

Figyelmeztetés
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bőrzésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF

== Mignon == zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktiv szövetkezet.”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer” zongoragyárból elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlatos az úgynevezett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

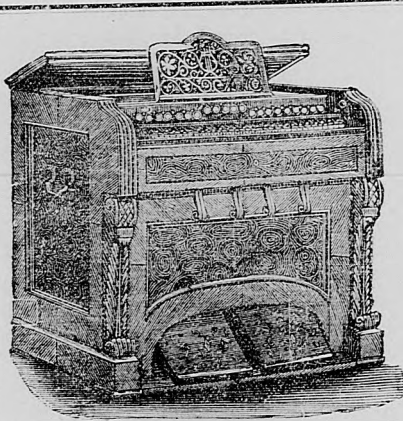
Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófaiból.
" " " " feketé.

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros.

A legkitűnőbb
„**Harmoniumok**”

Tietz Péter utóda
Kotykievics Teofil
gyára.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok. Prolongement és Percussióval Templomok és iskolák számára 100 forinttól fölfele.

Több évi jótállás!

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakeimelei:

Zongora.

- Major Gyula, Váci körút 17.
- Bartay János, neuz. zen. tan., Váci-utca 10.
- Schütöze Rezső, " " " N.-korona-u. 4.
- Khayll Antal, " " " Thonet udvar
- Erney József, " " " Kerepesi-út 24.
- Huber Károly, " " " Uj tőzsde-épület
- Dr. Popper Ármán, Sugár út 80. sz.
- Ziegler János Király utca 35. sz.
- Koschirz János Sugár út 89. sz.
- Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
- Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
- Tomka István Molnár utca 20. sz.
- Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
- Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
- Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
- Kun Miksa Bálvány utca 26. sz.
- Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
- Sipos Antal Keeskeméti utca Geiszt ház.
- Zimay László Molnár utca 37.
- Székely Imre Szerb utca 2.
- Avar Alajos, Rákosárok-utca 30.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi út 24.

Ének.

- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Pauli Richárd Dohány utca 28.
- Passy-Cornet asszony Múzeum körút
- Igerics Katalin Lipót utca 6.
- Ulrich Cécille Albrecht ut 6.
- Schmidt József Lipót utca 19.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

- Major Gyula, Váci körút 17.
- Erney József Kerepesi út 24.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.
- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedü.

- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Gobbi Alajos Magyar utca 36.
- Pischinger Alajos Dohány utca 45.
- Kis Péter Sándor utca 5.
- Frankhauser Károly Diófa utca 18.
- Mészáros József Tüzoltó utca 19.
- Avar Alajos Rákosárok-utca 30.

HOYER

vonó-hangszer készítő.

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyelmébe ajánlatok.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

- Szalon Stucz, diófa
- " " " " feketé
- keresztthúrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros.

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon elvannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntéseket.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány, mely különösen szoliditása és tartóssága által tűnik ki. Ezen minden tekintetben ajánlatos zongorák főgyűjteményét a társulat birja s zongoratermékben mindig megtalálhatók.

Uj találmány!

Vonó hangszerek, hegedűk és gordonkák.

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek műveit. A hang ép oly erős és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csak a Harmoniánál, Budapestben kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerésével nyilatkoznak e feltűnést keltett tüneményeszerű hangszerekről.
Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban 150 frt.

MARTIN WESSELY
zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bar milyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/4 méter. Különféle érmek.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt kapható minden könyv- és zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák.

Souczek Máttyás

zongoragyár

olcsó és tartós gyártmány a »Harmonia« zongoratermékben mindig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben kaphatók valódi legfinomabb francia

hegedű- és gordonkahurok és gyanta.

A világhírű Voirin-féle vonók raktáron tartatnak.

Vidékről jövő megrendelések pontosan teljesítetnek.